

Nationell enkät om utbildningar inom friluftsliv och naturturism 2022

Anders Johansson
Naturturismföretagen

På uppdrag av Naturvårdsverket,
med medfinansiering från Jordbruksverket

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

Jordbruks
verket

NATURTURISM
FÖRETAGEN

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Sammanfattning.....	3
Metod.....	4
Resultat och analys.....	5
Tabell 1.....	5
Tabell 2.....	5
Tabell 3.....	6
Tabell 4.....	6
Tabell 5.....	7
Reflektioner.....	18
Bilaga 1, inbjudan.....	19
Bilaga 2, påminnelse.....	21
Bilaga 3, sändlista.....	23
Bilaga 4, frågor.....	26

Förord

Kartläggningen över aktuellt utbildningsutbud inom friluftsliv och naturturism grundas i propositionen [Framtidens friluftsliv](#) (Prop. 2009/10:238) och regeringens skrivelse [Mål för friluftspolitiken](#) (Skr. 2012/13:51). Den har, på uppdrag av Naturvårdsverket, genomförts åren 2015 och 2019 av SLU Centrum för Naturvägledning (CNV). Årets kartläggning genomförs, på Naturvårdsverkets uppdrag, av Naturturismföretagen som utvidgat den med en inriktning mot naturturism vilket svarar mot målet att bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt i nämnd proposition och skrivelse.

Författaren är själv ansvarig för analyser och spekulationer i texten.

Sammanfattning

Liksom tidigare år kan vi se en rörelse på kurser som försvinner och andra som kommer till. Att fastslå vad det beror på kan vi inte utläsa men att ekonomi för att genomföra kurser och intresse från blivande kursdeltagare påverkar kan vi nog utgå från. En oro som signaleras från folkhögskolorna är de minskade anslagen som aviseras i regeringens budget för 2023.

Vi ställde frågan om kursen kan leda till någon certifiering eller yrkesbevis. Svaren visar att många kurser kan leda till Certifierad naturguide, några till Fjälledare och någon till olika nivåer av lavin och forspaddlingsintyg. Det är glädjande ur perspektivet att professionalisera naturturismen som näring. Under åren från den senaste enkäten har Certifierad naturguide (CNG) lanserats som en tänkt branschstandard för guider som arbetar ute. CNG bedömer hantverket, att guida, oavsett hur eller på vilken utbildningsnivå kompetensen förvärvats.

Gymnasieskolorna är tillfrågade för första gången då de är en inkörsport för många till naturturism och friluftsliv. Naturbruksgymnasiet erbjuder idag naturturism som en programinriktning på samma sätt som till exempel djurvård och lantbruk. Programinriktningen har ett kursinnehåll som väl motsvarar kraven för Certifierad naturguide vilket borgar för en säkrad tillgång av kvalificerade guider, både professionella inom naturturismnäringen och som ideella ledare.

De ideella organisationerna och studieförbunden har valt att inte besvara årets enkät vilket vingklipper underlaget för att visa vilket utbud som finns. De flesta instruktörsutbildningarna genomförs i föreningslivet och en del tar steget in i den professionella sfären. Paddelpasset, skidinstruktör, långfärdsskridskoinstruktör och många fler är exempel på utbildningar som genomförs men som vi inte ser i undersökningen.

Någon lyfter behovet av en central och neutral valideringsmodell för att bedöma den enskildes kompetens. Naturturismens yrkesnämnd (NTYN) kan vara en lämplig mottagare för önskemålet att skapa ett valideringsverktyg. NTYN är huvudman för certifierad naturguide.

Behovet av information från till exempel Naturvårdsverket om vad man får och inte får göra i skog och mark lyfts fram som viktigt. Jag tolkar det som att markägare och "friluftsfolk", i betydelsen alla som rör sig i skog och mark, behöver ha förståelse för varandra. Allemansrättens framtida existens är sannolikt beroende av att kunskap om natur- och naturbruk hålls levande och aktuell hos den enskilde. Naturturismföretagaren behöver ha ett nära samarbete med den som äger marken där verksamheten bedrivs. Samma sak gäller förstås för ideella organisationer.

En väg att gå är att tydligt definiera vad som är "friluftsliv" och vad som är "naturturism". I den här enkäten använde vi nedanstående definitioner:

Naturturism

Med naturturism menas förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där naturupplevelsen är en väsentlig del. Kännetecknen för naturturism är att det är organiserat, förberett, ofta guidat och utgörs av en köpt tjänst.

Friluftsliv

Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling (SFS 2010:2008). Det utgår från mötet mellan människa och natur och i det mötet uppstår en upplevelse. Friluftslivet kan vara spontant eller planerat. Kännetecknen för friluftsliv är att det är gratis (eller förknippat med en väldigt liten kostnad), "på egen hand" eller inom ideell verksamhet.

Metod

Målgruppen för enkäten är vald med utgångspunkt i följande skrivningar:

"Naturvårdsverket bör redovisa återkommande om utbudet av kvalificerad fortbildning kring friluftsliv, exempelvis utomhuspedagogik och naturvägledning och hur många som deltar i utbildningen" och *"Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt"* samt *"Friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete"* (Mål för friluftspolitiken).

Skrivningen "kvalificerad fortbildning" ska i denna enkät tolkas som utbildning och kursverksamhet i vid bemärkelse – i regi av alltifrån ideella organisationer till universitet.

Enkäten har skickats till samtliga gymnasier som enligt Skolverkets register är ett naturbruksgymnasium eller ger programmet Hotell och turism, några ger båda programmen. Högskolor/universitet och yrkeshögskolor har ett liknande system med tillgängliga kontaktuppgifter för alla lärosäten och enkäten skickades till registrator eller motsvarande. Folkhögskolorna visade sig vara lite svårare att få kontaktuppgifter i en lista vilket ledde till en första gallring på folkhogskola.nu. Årets sändlista är större än tidigare år. Det beror dels på att gymnasierna lagts till dels på att vi skickat till alla aktiva, kända, utbildningsanordnare. Vi valde att skicka till alla för att få en aktuell bild av utbildningsutbudet med vetskap sedan tidigare undersökningar att utbildningar både faller bort och att nya startas.

Inbjudan (bilaga 1) att delta i kartläggningen skickades till mottagare enligt listan i bilaga 3.

Alla mottagare, totalt 263 varav 11 var föreningar och studieförbund, fick ett första utskick till registrator eller motsvarande. Gymnasierna, studieförbunden och föreningarna påmindes om enkäten på samma adress. För övriga utbildare, som är betydligt färre, gjordes ett besök på respektive hemsida för att söka efter kurs och kursansvarig som fick en direktinbjudan till enkäten. Påminnelsen (bilaga 2) gick ut cirka två veckor efter den första inbjudan.

En lista över enkätfrågorna hittar du i bilaga 4.

Resultat och analys

Totalt fick vi 77 svar, några är att lärosätet inte ger kurser inom friluftsliv eller naturturism vilket påverkar svarsfrekvensen men de redovisas inte i tabellerna. Svarsfrekvensen per utbildningsform ser ut enligt följande: gymnasier, 21%, folkhögskolor, 64%, yrkeshögskolor, 71%, universitet och högskolor, 65% samt föreningar och studieförbund 0%.

Den låga svarsfrekvensen från gymnasierna kan bero på att många som inte ger kurser inom området valt att inte svara. Någon av friskolorna har hänvisat till koncernnivå vilket också kan påverka utfallet.

Tabell 1 är en sammanställning över antalet kursdeltagare under åren. Här kan utläsas att 2021 var ett år som sticker ut avseende antalet kursdeltagare med ca 100 fler än närmsta år före och efter. Det kan finnas ett samband med Covidpandemin men det är inte undersökt. Värt att nämna är att universitet/högskolenivån har legat stadigt över 500 studenter per år för att sjunka ner till 460 år 2022.

Tabell 1

	Gy	FHSK	YH	Uni	Summa
Antal kursdeltagare år 2019	178	212	20	518	928
Antal kursdeltagare år 2020	218	240	20	544	1022
Antal kursdeltagare år 2021	211	344	38	515	1108
Antal kursdeltagare år 2022	205	301	42	460	1008

Tabell 2 visar antalet *olika* kurser som getts under åren 2019–2022. Samma kurs kan ha getts flera gånger och då har vi statistik över antal kursdeltagare som redovisas i tabell 2. Ur gymnasiekolumnen kan utläsas att många kurser har avslutats och inte ges på nytt. Det handlar sannolikt om att den nya inriktningen Arbete inom naturturism på naturbruksgymnasiet har förändrat kursplanernas namn och innehåll. Att det inte planeras nya kurser på gymnasienivån bör hänga samman med att de är ålagda att följa Skolverkets kursplaner och inte har behov av att utveckla egna kurser.

Folkhögskolor och universitet har också en rörelse i kursutbudet där kurser läggs ner samtidigt som man planerar för nya inom såväl friluftsliv som naturturism. Yrkeshögskola har en utveckling mot fler kurser som vänder sig mot naturturismbranschen vilket också speglar utbildningsformens krav på att tydligt arbeta för att möta branschens efterfrågan, något som mäts i antalet anställda efter avslutade studier.

Tabell 2

	Gy	FHSK	YH	Uni	Summa
Antal kurser år 2019–2022	29	25	2	35	91
Planerade starter befintlig kurs 2023 ff	17	19	2	22	60
Nya kurser under planering, friluftsliv		4	0	4	8
Nya kurser under planering, naturturism		5	2	5	12

Tabell 3 visar att genomgången kurs ger kursdeltagaren förutsättningar för att genomgå och godkännas i en extern certifiering eller ett yrkesprov, oftast Certifierad naturguide (CNG)

Tabell 3

	Gy	FHSK	YH	Uni	Summa
Genomförda kurser kan leda till CNG	9	5			14
Genomförda kurser kan leda till godkänd guide i SveGuides system		1			1
Genomförda kurser kan leda till Fjälledare		3	1		4
Genomförda kurser kan leda till Kanotförbundets Paddelpass	2		1		3
Genomförda kurser kan leda till Forsrännarlicens/Transportstyrelsen				1	1
Genomförda kurser kan leda till Svelav (lavinkunskap)			1		1

Tabell 4 visar fördelningen över vilka utbildningsformer som använder någon form av yrkesbevis i sin marknadsföring. Universitetskursen använder idrottslärarexamen medan de övriga är mer knutna mot aktivitet/instruktör eller guidning.

Tabell 4

	Gy	FHSK	YH	Uni	Summa
Vi använder certifiering eller annan märkning i marknadsföringen av vårt kursutbud	6	6	1	1	14

I tabell 5 redovisas de lärosäten som ger kurser, kursnamn, antal deltagare på respektive kurs och om det planeras för kommande kursstart samt om lärosätet planerar för ny kurs inom naturturism och/eller friluftsliv. Tabell 5 är sammanslagen med resultattabellen från föregående undersökning vilket ger en överblick från 2015 till 2022 med samma frågeställningar.

De föregående undersökningar har bestått i ett antal öppna frågor medan årets är en blandning av öppna frågor och ren faktainsamling vilket gör att det kan upplevas som att svaren är svåra att jämföra. Tidigare var frågan om trender öppen medan vi frågat om man planerar att starta samma kurs nästa år och om nya kurser planeras inom friluftsliv och/eller naturturism. Det ger oss mätdata som är enkla att följa upp i nästa undersökning.

I kolumnen *Uppgiftslämnarens tankar om utbildning inom friluftsliv och naturturism* hittar du de öppna svaren om framtid, behov och några tankar om varför man valt att lägga ner en viss kurs.

Tabell 5

Lärosäte	Kurs/ program	År/ antal deltagare	Ny start	Planerar ny kurs inom	Uppgiftslämnarens tankar om utbildning inom friluftsliv och naturturism.
Järvsögymnasiet	Naturguidning 1	2019: - 2020: - 2021: 8 2022: -	Ja	Friluftsliv Natur- turism	
Järvsögymnasiet	Naturguidning 2	2019: - 2020: - 2021: - 2022: 8	Nej		Vi kommer att lägga vår utbildning under naturbruksprogrammet framöver och där kommer vi istället erbjuda kurserna naturturism 1-3
Kalix kommun Furuhedsskolan	Naturturism gymnasie- programmet	2019: - 2020: 3 2021: 3 2022: -	Ja		hoppas på fler sökande
Kalix kommun Furuhedsskolan	Naturbruks- programmet gy skola	2019: - 2020: 3 2021: 3 2022: 3	Ja		
Marina läroverket i Danderyd	Naturguidning 1	2019: 15 2020: 14 2021: 17 2022: 17	Ja		Vi som verkar i Stockholms skärgård har sett ett ökat intresse för naturturism.
Marina läroverket i Danderyd	Naturguidning 2	2019: 18 2020: 15 2021: 17 2022: 17	Ja		
Naturbruksgymn asiet Burträsk	Naturguidning 1	2019: - 2020: 8 2021: - 2022: -	Nej	Natur- turism	Vi har bara erbjudit den som ett individuellt val som eleverna själva fått välja till. Ej som en inriktning i Naturbruksprogrammet.

Naturbruksgymnasiet Burträsk	Naturturism 1	2019: - 2020: - 2021: - 2022: 3	Ja		Framtiden kan erbjuda fantastiska arbetsmöjligheter med en växande bransch inom naturturism. Som elev, vara entreprenör och se möjligheter. Hot och fördom, att inriktning inom naturturism inte leder till ett konkret yrke (vilket de andra inriktningarna inom naturbruksprogrammet gör). Som utbildare i skolan måste vi argumentera för att det finns goda chanser till arbetstillfällen. Att yrken inom naturturism är säsongsbetonat= inte jämn inkomst.
naturbruksskolan svenljunga	naturguide 1	2019: 5 2020: 1 2021: - 2022: -	Nej		
naturbruksskolan svenljunga	naturguide 2	2019: - 2020: - 2021: - 2022: 1	Nej		
naturbruksskolan svenljunga	naturturism 1	2019: - 2020: - 2021: 5 2022: -	Ja	Naturturism	utbud kommer att växa och efterfrågan
naturbruksskolan svenljunga	naturturism 2	2019: - 2020: - 2021: - 2022: 2			
Nyköping Strand Utbildningscentrum	Naturguidning	2019: 20 2020: 20 2021: 18 2022: 8	Ja		
Realgymnasiet Stockholm	Naturguidning	2019: 15 2020: 26 2021: 25 2022: 25	Ja	Friluftsliv Naturturism	Ekonomi
Realgymnasiet Stockholm	Aktivitetsledarskap	2019: 15 2020: 26 2021: 25 2022: 25	Ja		
Realgymnasiet Stockholm	Kommunikation	2019: 15 2020: 26 2021: 25 2022: 25	Ja		
Realgymnasiet Stockholm	Aktiviteter och upplevelser	2019: 15 2020: 26	Ja		

		2021: 25 2022: 25			
Ryssbygymnasiet	Naturguidning	2019: 16 2020: 16 2021: - 2022: -	Nej	Natur- turism Friluftsliv	Naturguidningskurserna är inte valbara i det nya programmet "Naturturism".
Ryssbygymnasiet	Aktivitets- ledarskap	2019: 17 2020: 17 2021: 7 2022: 13	Ja		Möjligheterna är stora och yrkesområdet är väldigt brett, på gott och ont. Den nya naturturismutbildningen på gymnasienivå som lanserades 2021 är fortfarande i sin linda och är också en väldigt bred utbildning. Kursernas innehåll är "lite av mycket" vilket riskerar att kunskaperna inte blir så djupa. Certifieringen mot naturguide är tuff för en gymnasieelev.
Ryssbygymnasiet	Aktiviteter och upplevelse	2019: 17 2020: 7 2021: 5 2022: 8	Ja		
Ryssbygymnasiet	Naturturism	2019: - 2020: - 2021: 8 2022: 8	Ja		
Sollefteå gymnasium	Naturguidning 1	2019: 10 2020: 10 2021: 10 2022: 10	Ja		
Torsta AB (Jämtland)	Naturturism 1	2019: - 2020: - 2021: - 2022: 1	Ja	Friluftsliv Natur- turism	
Uddevalla gymnasieskola	Naturguidning 1	2019: - 2020: - 2021: 10 2022: 6	Ja		
Folkhögskolor	Kurs/ program	År/ antal deltagare	Ny start	Planerar ny kurs inom	Uppgiftslämnarens tankar om utbildning inom friluftsliv och naturturism.
Dalslands FHSK 2022	Äventyrsguide	2019: 13 2020: 14 2021: 14 2022: 11	Ja	Natur- turism Friluftsliv	Mycket har hänt inom området under den tid jag har varit verksam (ca 25 år) och nivån på utbildningar och utbildare har generellt höjts betydligt. Jag ser det som särskilt viktigt att aktiviteter med en relativt hög risknivå, exempelvis klättring och paddling, leds av välutbildad personal. Att bedöma en naturguides förmåga att exempelvis förmedla upplevelser på ett "tillräckligt bra sätt" ser jag som problematiskt eftersom det rör sig

					om mjuka kunskaper som ska bedömas. Hur en guide upplevs beror till stor del av betraktarens egna preferenser och erfarenheter. Bedömning av hårda kunskaper är betydligt lättare att göra på ett rättvist sätt.
Grebbestads FHSK 2022	Allmän kurs inriktning friluftsliv	2012: 10 2013: 12 2014: 11 2015: 12 2016: 8 2017:10 2018: 9 2019: 10 2020: 12 2021: 8 2022: -	Nej		Prioriterat Särskild kurs Friluftsliv. Efterfrågan på utökad och fördjupad kurs.
Grebbestads FHSK 2022	Särskild kurs friluftsliv		Ja		
Malungs FHSK Ej svar 2022	Fjäll & Vildmarks- ledarlinjen 1 år Friluftsliv Fördjupning, 6 mån med möjlighet till påbyggnad	2012:20 2013:18 2014:22 2015:20 2016:22 2017:20 2018:22			
Mariannelunds FHSK 2022	BibelÄventyr	2019: 30 2020: 21 2021: 33 2022: 31	Ja		<p>Det är bra att vi har ett brett utbud av olika utbildare i Sverige. Det behöver bli förändring i vidimering av de som jobbat länge eller har utbildningar som inte gav högskolepoäng. Idag är det oftast verksamheter som själva bedriver utbildning som ska vidimera. De vill ju naturligtvis att man ska gå en kurs på 2 år innan man får sina meriter, trots att många jobbat i tiotals år. Borde finnas en central organisation för detta.</p> <p>Den stora frågan idag, tycker jag, är den bristande kunskapen hos allmänheten. Idag når inte kunskapen ut, man vet inte hur man ska bete sig i naturen generellt. Det skapar osäkerhet, underutnyttjande och överutnyttjande av våra tillgångar. Det ligger i Naturvårdsverkets uppgift och intresse att återigen informera brett.</p> <p>Det i sin tur kommer säkert att öka</p>

					<p>efterfrågan på kurser och de som vill jobba i branschen.</p> <p>Om det inte informeras kommer det sakta men säkert betyda att markägare drar öronen åt sig och det kommer att bli svårare och svårare för turism och de som vill ut i naturen.</p>
Mariannelunds FHSK 2022	BibelÄventyr 2	2019: 10 2020: 7 2021: 10 2022:11	Ja		
Lillsveds idrotts FHSK 2022	Idrottspedagog	2020: 20 2021: 18 2022: 12	Ja	Nej	
Region Uppsalas FHSK 2022	Naturliv 1 årig kurs i friluftsliv	2021: 85 2022: 44	Ja	Natur-turism Friluftsliv	Vår kurs kommer inte få vara kvar längre på Region Uppsala, trots väldigt hög efterfrågan
Scouternas folkhögskola Ej svar 2022	<p>A Ledarutbildning Bas</p> <p>B Ledarutbildning Scout Tre helger.</p> <p>C Redo för naturen, 8/24</p> <p>D Diverse Friluftsledar- kurser 9-14 dygn</p> <p>E Fjälledarutbil- dning ca 35 dygn</p>	<p>A 2012: 54 2013: 210 2014: 269 2015: 214</p> <p>B 2012: 61 2013: 192 2014: 151 2015: 63</p> <p>C 2016: 67 2017: 80 2018: 6</p> <p>D 2016: 16 2017: 27 2018: 6</p> <p>E 2017: 22 2018: 10</p>			
Sjöviks FHSK 2022	Friluftsliv- hantverk- ledarskap	2012: 17 2013: 17 2014: 17 2015: 21 2016: 20 2017: 12 2018: 15 2019: 14 2020: 14 2021: 13 2022: 13	Ja		I nuläget är specifika hot för oss minskning av stadsbidrag till folkhögskolor och specifikt kurser som inte ger någon form av formell behörighet.

Sjöviks FHSK 2022	Kvalificerad vägledare i friluftsliv	2019: 5 2020: - 2021: 7 2022: 7	Ja		
Sommenbygdens FHSK 2022	Skogsguide	2021: 11 2022: 24	Ja		Jag tänker att det här är områden som det finns ganska stort intresse att utbilda sig inom. Därifrån att få jobb eller bedriva eget företag är ett tuffare steg, det är ganska svårt att livnära sig på detta.
Sommenbygdens FHSK 2022	Uthålligt skogsbruk på din mark	2019: 20 2020: 25 2021: 30 2022: 12	Ja		
Stensunds FHSK 2022	Vandra och yoga	2019:32 2020: - 2021: - 2022: 32	Nej	Natur-turism	Dags att pröva en ny inriktning då kursledaren ej vill fortsätta
Stensunds FHSK 2022	Kajak i den sörmländska skärgården	2022: 16	Ja		Den nya kursen är ju i sin linda. Vi börjar marknadsföringen nu i november och ska ha kontakter med alla FUN, CNG, NTYN,STUA mfl. Målet är att det ska bli en mycket kompetent kurs där besöksnäringens behov av naturguider som både är anställningsbara och som vågar starta eget uppfylls. Utöver mig som kursansvarig kommer vi att ta in ytterligare resurser från skolan för att ge ett lokalt perspektiv. Kursen är hybrid mellan distans och på platsen. Vid färder kommer ytterligare vägledare att vara med så att det alltid är två lärare på dessa. Målgruppen är i första hand Mälardalen - Sörmland eftergymnasialt. Det är min övertygelse om att det kommer att behövas många fler som vägleder människor ut i naturen och kulturella miljöer i framtiden. Det är då viktigt att dessa guider har branschkunskap och koll på regler för sin verksamhet
Storumans FHSK 2022	Fjälledarna Grund	2012: 18 2013: - 2014: 16 2015: - 2021: 14 2022: 12	Ja	Natur-turism	Hållbarhet, tillgänglighet och inkludering
Storumans FHSK 2022	Fjälledarna Yrke	2022: 12	Ja		
Storumans FHSK 2022	Preppers	2020: 8 2021: 9 2022: 9	Ja		

Tornedalens FHSK 2022	Naturguide-utbildningen	2012: - 2013: - 2014: 11 2015: 9 2015:12 2016:0 2017:0 2018:8 2019: 7 2020: 14 2021: 14 2022: 12	Ja		Hoten är att många "oseriösa" arbetsgivare inte har kollektivavtal och betalar långt under kollektivavtal/ använder sig av volontärer. Varför ska man utbilda sig till en bransch där man har svårt att hitta en seriös arbetsgivare?
Valla FHSK 2022	Seniorkurs-Naturutflykter i Östergötland	2019: 18 2020: 20 2021: 20 2022: 20	Ja		Vi har ett stort tryck på vår kurs och om vi fick fler deltagarveckor av staten(statsbidrag) så skulle vi absolut kunna utöka inom både friluftsliv och naturturism
Ädelfors FHSK 2022	Svarar 0 men har en kurs som startade 2021	2021: ? 2022: -			Tyvärr så har vi tvingats att lägga utbildningen som "vilande" p.g.a. de förväntade minskade statsbidragen vilket gör att vi fyller alla de platser med pågående kurser som är igång. Även höjda kostnader för skolan har bidragit. Vi hoppas givetvis på att ta upp den igen i framtiden.
Älvdalens FHSK Ej svar 2022		2015:15/0 2016:0/12 2017:0 2018:0			
Örnsköldsviks FHSK 2019	Naturguide Höga Kusten	2015: 0 2016: 0 2017: 0 2018: 9			
Örnsköldsviks FHSK 2022	Tajga 2	2019: 6 2020: - 2021: - 2022: -			Det finns stora möjligheter och med det nationella arbetet som nu genomförs skapas det en bra grund för hög kvalitet. Den största utmaningen är att det är många som vill använda naturen som resurs.
Örnsköldsviks FHSK 2022	Tajga 3	2019: 12 2020: 12 2021: - 2022: -			
Örnsköldsviks FHSK 2022	Tajga 4	2019:- 2020: 13 2021: 13 2022: -			

Örnsköldsviks FHSK 2022	Tajga 5	2019:- 2020: - 2021: 10 2022: -			
Österlens FHSK 2022	Entreprenör ekoturism	2018: 29 2019: 35 2020: 35 2021: 35 2022: -	Ja		
Österlens FHSK 2022	Förberedelsekurs Certifierad naturguide	2019: - 2020: 25 2021: - 2022: 17	Ja		
Yrkehögskolor	Kurs/ program	År/ antal deltagare	Ny start	Planerar ny kurs inom	Uppgiftslämnarens tankar om utbildning inom friluftsliv och naturturism.
Campus Åre - Vildmark & Äventyrsguide 2022	Fjäll & Äventyrsaktiviteter 1	2019: 20 2020: 20 2021: 20 2022: 20	Ja	Naturturism	Enormt stor fråga, branschen är i förändring. Marknyttjande i friluftslivet är ifrågasatt, byggnation och "äganderätt" tränger ut rekreativmiljöer. Behovet av välgrundad introduktion till natur och friluftsliv är större än någonsin då fler är relativt okunniga. Kraven på organiserat friluftsliv med tanke på kunskap, hänsyn och lagrum är mer avancerat än tidigare.
Hvilan Utbildning 2022	Praktisk skogs- och naturvårdare	2019: - 2020: - 2021: 18 2022: 22	Ja	Naturturism	Att ökat behov kommer finnas. I programmet vi har ingår även skötsel av natur som ger de studerande en bra helhetsbild vid kontakt med turism både under arbete och även vid planerande guidningar. En ökad förståelse för naturen är viktigt, en ökad turism kan även ha en negativ påverkan på miljön i form av ökad belastning på leder och nedskräpning. Denna för inte heller glömmas bort.
Universitet & högskolor	Kurs/ program	År/ antal deltagare	Ny start	Planerar ny kurs inom	Uppgiftslämnarens tankar om utbildning inom friluftsliv och naturturism.
Högskolan i Dalarna Ej svar 2022	Friluftsliv i ämneslärarprogrammet Totalt 15 hp fördelat på tre terminer (del 1 till 3)	2015:0 2016 Del 1: 14 2017 Del 1:13 Del 2:12 Del 3:12 2018 Del 1:14 Del 2:10 Del 3:10			
Högskolan Kristianstad	Natur, kultur och	2019: 50 2020: 50	Ja	Naturturism	Miljöproffs behöver utomhuspedagogik och

Nationell enkät om utbildningar inom friluftsliv och naturturism, 2022

Naturturismföretagen och Naturvårdsverket

2022	utomhuspedagogik i svenska fjällen I	2021: 50 2022: -		Friluftsliv	rekreationsfärdigheter för att effektivt kommunicera ledning och arbeta med allmänheten i ett problemlösningsläge.
Högskolan Kristianstad 2022	Natur, kultur och utomhuspedagogik i svenska fjällen II	2019: 10 2020: 12 2021: 14 2022: -	Ja		
Jönköping University 2022	Utomhuspedagogik - höst	2019: 15 2020: - 2021: - 2022: -	Nej		
Jönköping University 2022	Utomhuspedagogik och teckenkommunikation	2019: 20 2020: 15 2021: - 2022: -	Ja		
Jönköping University 2022	Namnlös	2019: 55 2020: 55 2021: 55 2022: 32	Ja		
Karlstads universitet 2022	Natur- och kulturturism	2019: 22 2020: 20 2021: 18 2022: 12	Ja	Naturturism Friluftsliv	Ser fältet friluftsliv och naturturism som en viktig del i vårt turismprogram.
Linköpings universitet 2022	Outdoor education oriented towards leisure time and outdoor activities of children and youth	2019: 20 2020: 26 2021: 25 2022: 57	Ja	Friluftsliv	viktigt område
Linköpings universitet 2022	friluftsliv och säkerhet	2019: 23 2020: 26 2021: 40 2022: 60	Ja		
Linköpings universitet 2022	idrott1 och 2	2019: 43 2020: 40 2021: 40 2022: 40	Ja		
Linköpings universitet 2022	Utomhuspedagogik med fokus på lärande för hållbar utveckling, 15 hp	2019: 7 2020: 8 2021: 14 2022: 7	Ja		
Linköpings universitet	Utomhuspedagogik med	2019: 9 2020: 10	Ja		

2022	inriktning mot friluftsliv, fysiologi och lärande	2021: 26 2022:12			
Linköpings universitet 2022	Friluftspedagogik för vuxna	2019: 17 2020: 16 2021: - 2022: 15	Ja		
Linköpings universitet 2022	Utomhuspedagogik i teori och praktik	2019: 5 2020: 5 2021: 5 2022: 5	Ja		
Linköpings universitet 2022	Outdoor learning in theory and practice	2019: - 2020: 22 2021: 26 2022: 22	Ja		
SLU, CNV 2022	Miljökonsekvensbeskrivning, miljökommunikation och naturvägledning	2019: 12 2020: 13 2021: 14 2022: -	Ja		<p>1. UTBUD: Vi hoppas friluftsliv, naturturism, naturguidning och naturvägledning kan växa som ämnen på universitetsnivå och integreras i och komplettera utbildningar som handlar om t ex naturvård, besöksnäring, samhällsbyggnad, hälsa, lantbruk och skogsbruk.</p> <p>2. KURSINNEHÅLL: Vi efterfrågar att det i kurser om friluftsliv och naturturism i högre grad inkluderas delar om naturvägledning, pedagogik och interpretation. Med hjälp av samordning mellan utbildare och branschaktörer (norm och certifiering) kan innehållet kvalitetssäkras och samordnas.</p> <p>3. BRANSCHKRAV: En fortlöpande dialog behövs om utbildningar mellan branschaktörer (privata, offentliga och ideella), utbildare och de som utbildats. Dialogen är ett viktigt bidrag till hur kvalitetssäkringar för utbildningarna vidareutvecklas. Utbildningsnormen för naturguider är ett försök till samordning (och Certifierad Naturguide bygger på den) där även andra aktörer behöver bidra.</p> <p>4. EFTERFRÅGAN: Vi ser ett ökat behov av naturvägledare och</p>

					<p>naturguider, och därmed utbildning av dem, då kunskap och närhet till naturen minskar löpande bland svenskar, och det därmed finns allt större behov av att kommunicera om bl a klimat- och naturkris. Vi utvecklar detta mer i CNV:s rapport "Naturvägledning i Sverige 2022", som ges ut under hösten.</p> <p>5. RESURSER: Det behöver avsättas mer resurser för utbildning inom friluftsliv och naturturism. En viktig del i det är att det avsätts resurser för att se till att utomhuspedagogik utvecklas som en viktig del i lärarutbildningar.</p>
SLU, CNV 2022	Certified Interpretive Guide	2019: 13 2020: 14 2021: - 2022: -	Ja		
SLU, CNV 2022	Naturvägledning för yrkesverksamma	2019: 25 2020: 28 2021: 21 2022: 23	Ja		

Reflektioner

I rapporten från 2019 kan man läsa att utomhuspedagogik ökar och integreras i lärarutbildningarna. Tyvärr kan vi inte se den återkopplingen i årets resultat. Friluftsliv och utomhuspedagogik är inte synonymt även om viss friluftskunskap är en förutsättning för att bedriva utbildning utomhus. Vi vet inte om momenten har plockats bort ur kursinnehållet i lärarprogrammen eller om de valt att inte svara. En sökning på *utomhuspedagogik* respektive *friluftsliv* inför höstterminen 2023 (gjord 230316) ger drygt tio träffar vardera på kurser med innehåll eller huvudfokus mot utomhuspedagogik eller friluftsliv. Det kan tolkas som att söktrycket på kurser med det innehållet sjunker och att kurserna därmed tas ut kursutbudet.

Folkhögskolor och universitet sticker ut med antalet kurser som läggs ner men också med antalet nya kurser som planeras. Det kan man tolka som att de formar sina utbildningar efter efterfrågan. Vad som vore intressant att undersöka är om branschens efterfrågan på kompetent personal påverkar innehållet eller om det mest är den enskildes vilja att förbättra sin egen färdighet som styr efterfrågan och därmed kursutbudet.

Vi kan se att det arbete som lagts ner av *Föreningen för utbildningsnorm för naturguider* som huvudman tillsammans med Naturturismföretagen som genomförare för Certifierad naturguide (CNG) har lett till resultat i kursutbud och kursinnehåll. Naturturismens yrkesnämnd tog över huvudmannaskapet under våren 2022.

Naturturismföretagen ser ett stort behov av utbildning inom naturturism och friluftsliv för utbildare. Att bedriva friluftsliv för det egna nöjets skull är inte samma sak som att undervisa och ge de insikter som eleven/studenten behöver för att genomföra friluftsanslag på ett säkert och lustfyllt sätt med gäster/deltagare. Detta gäller oavsett om det görs som naturturism eller i den ideella sektorn.

I resultatet kan vi se att det finns en efterfrågan på fortbildning för utbildare inom såväl friluftsliv som naturturism. Det visar på behovet lärarna i naturbruksgymnasiet står inför med ett nytt ämne att betygsätta. Kurserna Naturturism 1–3 innehåller såväl personlig färdighet i friluftsteknik, guidskap som affärsmässighet i leverans av en produkt. Naturturismföretagen har tagit initiativ till en lärarfortbildning som tar utgångspunkt i de nya kursplanerna. Under våren 2023 genomförs en prototyp för att från hösten 2023 genomförs i föreningens ordinarie utbud.

Som bland andra Centrum för naturvägledning (CNV vid SLU) skriver i sina kommentarer växer behovet av en generell kunskapsförmedling då vi som kollektiv kommer allt längre ifrån naturmöten. Allemansrätten vilar på grundförståelsen att gemene man har kunskap om natur och, i viss mån, om natur-/lantbruk. Den bilden stämmer inte överens med verkligheten längre. Här har Naturvårdsverket en viktig roll tillsammans med de statliga kanalerna för turisinformation och "sälj" av naturturismdestinationen Sverige att fylla.

För att skapa bättre förutsättningar för Allemansrättens fortlevnad och acceptans hos markägarna behöver naturturism definieras. Naturvårdsverket (det ligger lite vid sidan av deras uppdrag) bör ha en definition av naturturism då den är affärsmässig och ofta bedrivs på någon annans mark. En definition av naturturism kan se ut som den vi använt i undersökningen: *Med naturturism menas förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där naturupplevelsen är en väsentlig del. Kännetecken för naturturism är att det är organiserat, förberett, ofta guidat och utgörs av en köpt tjänst.*

Hej!

Du får den här förfrågan då du representerar en skola / förening / lärosäte / studieförbund som vi gärna vill ha med i statistiken om utbildningar som handlar om eller har inriktning mot friluftsliv och naturturism. Ger ni, eller har gett utbildningar under åren 2019 – 2022 inom området uppskattar jag om du vill besvara enkäten eller vidarebefordra till lämplig mottagare.

Ger ni inga utbildningar inom området friluftsliv och naturturism tar jag gärna emot ett svar med den informationen också. Gör det gärna i [enkätens](#) första frågor. Enkäten avslutas efter att du matat in grundinformationen om er och svarat noll på hur många kurser ni ger. Det går så klart fint med ett svar i vändande mail också.

Kartläggningen över aktuellt utbildningsutbud inom friluftsliv grundas i propositionen [Framtidens friluftsliv](#) och regeringens skrivelse [Mål för friluftspolitiken](#). Den har, på uppdrag av Naturvårdsverket, genomförts åren 2015 och 2019 av SLU Centrum för Naturvägledning (CNV). Årets kartläggning genomförs av Naturturismföretagen som utvidgat den med en inriktning mot naturturism vilket svarar mot målet att bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt.

Målgruppen för enkäten är vald med utgångspunkt i följande skrivningar:

"Naturvårdsverket bör redovisa återkommande om utbudet av kvalificerad fortbildning kring friluftsliv, exempelvis utomhuspedagogik och naturvägledning och hur många som deltar i utbildningen" och *"Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt"* samt *"Friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete"* (Mål för friluftspolitiken).

Skrivningen "kvalificerad fortbildning" ska i denna enkät tolkas som utbildning och kursverksamhet i vid bemärkelse – i regi av alltifrån ideella organisationer till universitet.

För att hålla isär begreppen friluftsliv och naturturism i den här undersökningen definierar vi dem så här:

Naturturism

Med naturturism menas förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där naturupplevelsen är en väsentlig del. Kännetecknen för naturturism är att det är organiserat, förberett, ofta guidat och utgörs av en köpt tjänst.

Friluftsliv

Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling (SFS 2010:2008). Det utgår från mötet mellan människa och natur och i det mötet uppstår en upplevelse. Friluftslivet kan vara spontant eller planerat. Kännetecknen för friluftsliv är att det är gratis (eller förknippat med en väldigt liten kostnad), "på egen hand" eller inom ideell verksamhet.

Syftet med kartläggningen är att synliggöra kursutbud, trender och eventuellt behov av fortbildning för utbildare inom friluftsliv och naturturism.

Målgruppen för undersökningen är Sveriges utbildningsaktörer till exempel gymnasier, föreningar, studieförbund, folkhögskolor, högskolor och universitet.

Resultatet presenteras 29–30/11 på CNV:s konferens för utbildare. Det är av intresse för studenter, pedagoger, guider, naturvägledare, utbildningsaktörer, studievägledare och ledare inom föreningslivet samt naturturismen som bransch.

Vi behöver ditt svar senast den **9 november 2022**

[Till enkäten](#)

Vi är tacksamma för att du ger av din tid och kunskap för att besvara enkäten så att vi får en bra bild över det aktuella utbildningsläget.

Anders Johansson

Naturturismföretagen i samarbete med Jordbruksverket och Naturvårdsverket

NATURTURISM FÖRETAGEN

Nationellt nav för hållbar turism,
med finansiering från

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

**Jordbruks
verket**

I samarbete med

Hej!

För en dryg vecka sedan fick din skola/lärosäte en inbjudan till en enkät om utbildningsutbudet inom friluftsliv och naturturism. Jag kan inte se något svar från din organisation så här kommer en försiktig påminnelse och önskan om att få den besvarad. Du som får påminnelsen står som kontakt eller kursansvarig för någon kurs inom området. Den första inbjudan gick till er allmänna adress så du kan ha fått den därifrån också.

Nedanstående text är bakgrunden till kartläggningen och varför den är viktig för att synliggöra trender inom utbildningsutbudet.

[Gå direkt till enkäten.](#)

Kartläggningen över aktuellt utbildningsutbud inom friluftsliv grundas i propositionen [Framtidens friluftsliv](#) och regeringens skrivelse [Mål för friluftspolitiken](#). Den har, på uppdrag av Naturvårdsverket, genomförts åren 2015 och 2019 av SLU Centrum för Naturvägledning (CNV). Årets kartläggning genomförs av Naturturismföretagen som utvidgat den med en inriktning mot naturturism vilket svarar mot målet att bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt.

Målgruppen för enkäten är vald med utgångspunkt i följande skrivningar:

”Naturvårdsverket bör redovisa återkommande om utbudet av kvalificerad fortbildning kring friluftsliv, exempelvis utomhuspedagogik och naturvägledning och hur många som deltar i utbildningen” och ”Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt” samt ”Friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete” (Mål för friluftspolitiken).

Skrivningen ”kvalificerad fortbildning” ska i denna enkät tolkas som utbildning och kursverksamhet i vid bemärkelse – i regi av alltifrån ideella organisationer till universitet.

För att hålla isär begreppen friluftsliv och naturturism i den här undersökningen definierar vi dem så här:

Naturturism

Med naturturism menas förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där naturupplevelsen är en väsentlig del. Kännetecknen för naturturism är att det är organiserat, förberett, ofta guidat och utgörs av en köpt tjänst.

Friluftsliv

Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling (SFS 2010:2008). Det utgår från mötet mellan människa och natur och i det mötet uppstår en upplevelse. Friluftslivet kan vara spontant eller planerat. Kännetecknen för friluftsliv är att det är gratis (eller förknippat med en väldigt liten kostnad), ”på egen hand” eller inom ideell verksamhet.

Syftet med kartläggningen är att synliggöra kursutbud, trender och eventuellt behov av fortbildning för utbildare inom friluftsliv och naturturism.

Målgruppen för undersökningen är Sveriges utbildningsaktörer till exempel gymnasier, föreningar, studieförbund, folkhögskolor, högskolor och universitet.

Resultatet presenteras 29–30/11 på CNV:s konferens för utbildare. Det är av intresse för studenter, pedagoger, guider, naturvägledare, utbildningsaktörer, studievägledare och ledare inom föreningslivet samt naturturismen som bransch.

Vi behöver ditt svar senast den **9 november 2022**

[Till enkäten](#)

Vi är tacksamma för att du ger av din tid och kunskap för att besvara enkäten så att vi får en bra bild över det aktuella utbildningsläget.

Anders Johansson

Naturturismföretagen i samarbete med Jordbruksverket och Naturvårdsverket

NATURTURISM FÖRETAGEN

Nationellt nav för hållbar turism,
med finansiering från

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

**Jordbruks
verket**

I samarbete med

Bilaga 3, sändlista

Realgymnasiet i Sundsvall	Malmö lärlingscenter	Praktiska Gymnasiet Skellefteå
Realgymnasiet i Växjö	Praktiska Gymnasiet Södertälje	Praktiska Gymnasiet Stockholm Liljeholm
Realgymnasiet i Örebro	Praktiska Gymnasiet Täby	Rönnowska skolan
Realgymnasiet Karlstad	Praktiska Gymnasiet Örnsköldsvik	Sthlm hotell & restaurangsk 30677562
Realgymnasiet Malmö	Realgymnasiet Göteborg	Strömkullegymnasiet
Realgymnasiet Norrköping	Realgymnasiet i Lund	Sturegymnasiet 2
Realgymnasiet Nyköping	Realgymnasiet Linköping	Sågbäcksgymnasiet
Realgymnasiet Trollhättan	Realgymnasiet Stockholm	Tingvallagymnasiet 2
Realgymnasiet Uppsala	Staffangymnasiet RO7	Tranellska gymnasiet
Rid- & Djursjukvårdsgymnasiet, Helsingborg	Sturegymnasiet 5	Tyresö Gymnasium
Ridsportsgymnasiet	Torsbergsgymnasiet RO5	Uppsala yrkesgymnasium Ekeby
Segragymnasiet Klippan	Uddevalla gymnasieskola, Agneberg GLU	Vasagymnasiet
Skärgårdsgymnasiet	Wisbygymnasiet	Virginska gymnasiet
Skärgårdsgymnasiet Norrtälje	Furuhedsskolan 2	Vägga gymnasieskola 3
Slottegymnasiet	Himmelstalunds utbildningscentrum	Väsby Nya Gymnasium
Spånga Gymnasium 52333875	Kvinnerstagymnasiet	Yrkesgymnasiet Göteborg
Stiernhööksgymnasiet	Naturbruksgymnasiet Kalmar 1	Yrkesgymnasiet Linköping
Sunne Gymnasieskola / Södra Viken	RyssbyGymnasiet	Yrkesgymnasiet Skarpnäck
Utsikten, Dals-Eds gymnasium	Stora Segerstad Naturbrukscentrum	Yrkesgymnasiet Sollentuna
Vackstanäsgymnasiet	Strömma Naturbrukscentrum	Yrkesgymnasiet Solna
Vallentuna gymnasium	Svalöfs gymnasium	Yrkesgymnasiet Umeå
Vreta utbildningscentrum	Sverige Ridgymnasium Malmö	Ystad Gymnasium, område 5
Ystad Gymnasium, område 1	Sveriges Ridgymnasium Flyinge	Zetterbergsgymnasiet
Älvdalens Utbildningscentrum	Sveriges Ridgymnasium Kungsbacka	Dalslands FHSK
Ängelholms gymnasieskola Ro 4	Sveriges Ridgymnasium Svedala	Grebbeastads folkhögskola
Öknaskolan	Sveriges Ridgymnasium Varberg	Grimslövs Folkhögskola
Önnestadsgymnasiet	Tenhults naturbruksgymnasium	Hjälmed FHSK
Ösbygymnasiet	Uppsala yrkesgymnasium Jälla	Hällefors FHSK
Kungsmadskolan 2	Ådalsskolan 3	Klarälvdalens FHSK
Nyköping Strand Utbildn.center	Naturbruksgymnasiet i Burträsk	Lillsved FHSK
Peder Skrivares skola Enhet 1	Jämtlands Gymn, Torsta	Malungs FHSK
Yrkesgymnasiet Örebro	Berga naturbruksgymnasium	Mariannelunds FHSK
Ådalsskolan 2	Birger Sjöberggymnasiet 1	Region Uppsala FHSK
af Chapmangymnasiet	Blekinge Naturbruksgymnasium	S:t Sigfrids FHSK
Almåsgymnasiet C	Bollerups lantbruksinstitut	Scouternas FHSK

Nationell enkät om utbildningar inom friluftsliv och naturturism, 2022

Naturturismföretagen och Naturvårdsverket

Aniaragymnasiet	Burgårdens Gymnasium 1	Sjöviks FHSK
Bromangymnasiet 2	Burgårdens Gymnasium 5	Sommenbygdens folkhögskola
Bäckadalsgymn RO 1	Dille Gård Naturbruksgymnasium	Stensunds FHSK
Bäckadalsgymn RO 5	Dinglegymnasiet	Storumans FHSK
Carl Wahren Gymnasium	Djurgymnasiet Stockholm	Tornedalens FHSK
Christian 4:s Gymnasium 12	Dragonskolan RH	Valla FHSK
De Geergymnasiet 1	Flyinge Hästsportgymnasium	Västanviks FHSK
De la Gardiegymnasiet, enhet 6	ForshagaAkademin	Västerbotten FHSK
Designgymnasiet Kungsholmen	Forslundagymnasiet GY	Åredalens FHSK
Drottning Blankas Gymnasieskola Falkenberg	Friskolan Nytorp	Ädelfors FHSK
Drottning Blankas Gymnasieskola Göteborg Gårda	Gamlebygymnasiet	Älvdalens FHSK
Drottning Blankas Gymnasieskola Helsingborg S:a Kyrkogatan	Grans naturbruksgymnasium	Örnsköldsviks FHSK
Drottning Blankas Gymnasieskola Malmö City	Gullmarsgymnasiet 1	Österlens FHSK
Drottning Blankas Gymnasieskola Nacka	Gutegymnasiet	Akademi Båstad
Drottning Blankas Gymnasieskola Skövde	Hvilan Gymnasium Kabbarp	Campus Åre
Drottning Blankas Gymnasieskola Varberg	Ingelstadgymnasiet	Hälsinglands Utbildningsförbund
Ekbackeskolan Ro1	JENSEN Gymnasium Wengarn	YH Campus Varberg
Elof Lindälvs Gymnasium Enhet 4	Jämtlands Gymn, Wången	Hvilan Utbildning
Ester Mosessons gymnasium 2	Järna Naturbruksgymnasium	Changemaker Educations AB
Fjällgymnasiet	Karolinaskolan	ForshagaAkademin
Fria Läroverken Malmö	Liljaskolan, sektor A	Högskolan Halmstad
Gislaveds gymnasium Ekonomisk sektor	Lillerudgymnasiet	Högskolan Kristianstad
Gymnasieakademin	Marina läroverket i Danderyd	Högskolan Skövde
Gymnasieskolan Vipan	Munkagårdsgymnasiet	Högskolan Väst
Hampnäs gymnasium	Mälardalens Ridgymnasium Gustavsberg	Jönköping university
Helsingborgs Lärlingsgymnasium	Mälardalens Ridgymnasium Västerås	Karlstads universitet
Hornavanskolan	Naturbruksskolan Svenljunga	Linköpings universitet
Hultsfreds gymnasium 2	Naturbruksskolan Sötåsen	Linné Universitetet
Härnösands gymnasium 2	Naturbruksskolan Uddetorp	Luleå tekniska universitet
Internationella Hotell- och Restaurangskolan	Naturlära i Hälsingland	Mälardalens universitet
Jenny Nyströmskolan B	Nifsarpsskolan fri	SLU
Jämtlands Gymn, Wargentín 2D	Nils Holgerssongy i Skurup	Stockholms universitet
Jämtlands Gymn, Åre 2	Nuntorpsgymnasiet	Umeå universitet
Järvsögymnasiet	Nytorps Hästgymnasium	Uppsala Universitet
Kristinegymnasiet RO1	Praktiska Gymnasiet Falun	Örebro Universitet
Krokslättgymnasiet Skolenhet 1	Praktiska Gymnasiet Jönköping	GIH
Lapplands Gymnasium Gällivare enhet 1	Praktiska Gymnasiet Kristianstad	Göteborgs universitet
Lapplands Gymnasium Jokkmokk	Praktiska Gymnasiet Kungsbacka	Högskolan Borås
Lapplands Gymnasium Kiruna enh. 2	Praktiska Gymnasiet Malmö Limhamn	Högskolan Dalarna

Lapplands Gymnasium Pajala	Prins Wilhelm gymnasiet	Högskolan Gävle
Leksands gymnasium	Realgymnasiet Västerås	Karolinska institutet
Liljaskolan, sektor B	Realgymnasiet Borås	Malmö universitet
Lindengymnasiet	Realgymnasiet Eskilstuna	Mittuniversitetet
Luleå Gymnasieskola, skolenhet J	Realgymnasiet Gävle	Studieförbundet
Magnus Åbergsgymnasiet 1	Realgymnasiet Halmstad	Sensus
Malmö Borgarskola Ro 1	Realgymnasiet Helsingborg	ABF
Malung-Sälens gymnasieskola	Realgymnasiet i Borlänge	Bilda
Mora gymnasium	Realgymnasiet i Luleå	Folkuniversitetet
Norrköpings Lärlingsgymnasium 1	Polhemsskolan	Medborgarskolan
Nösnergymnasiet 1	Praktiska Gymnasiet Luleå	Studieförbundet Vuxenskolan
Sollefteå gymnasium	Praktiska Gymnasiet Nacka	Friluftsförbundet
Dahlstiernska gymnasiet	Praktiska Gymnasiet Norrköping	Svenska turistföreningen
		Naturskyddsföreningen
		Scouterna

Bilaga 4, frågor

1 - Vilken typ av utbildningsanordnare representerar du?
2 - Vad heter organisationen?
4 - I vilken geografisk region finns ni?
7 - Hur många olika kurser inom friluftsliv / naturturism har ni genomfört under åren 2019–2022?
8 - Namnge kurs ett
10 - Antal kursdeltagare år 2019?
11 - Antal kursdeltagare år 2020?
12 - Antal kursdeltagare år 2021?
13 - Antal kursdeltagare år 2022
14 - Vilka av följande moment ingår i kursen ?
15 - Leder kursen till någon form av certifiering?
16 - Ange annan certifiering
17 - Planeras det för en ny kursstart
18 - Berätta gärna varför ni valt att inte starta
52 - Planerar ni för nya kurser inom friluftsliv eller naturturism?
53 - Vilken inriktning / innehåll för ny kurs inom naturturism?
54 - Vilken inriktning / innehåll för ny kurs inom friluftsliv?
55 - Vi använder certifiering eller annan märkning i marknadsföringen av vårt kursutbud
56 - Vilken eller vilka?
57 - Vi har branschkontakt vid framtagandet av kurser eller delar av kurser genom:
58 - Du har angett "annan", vilka branschkontakter har ni?
59 - Vi ser ett behov av att fortbilda våra utbildare / pedagoger:
60 - Vi behöver utveckla vår kompetens inom:
61 - Till vilken grad bedömer du att kursdeltagarna är anställningsbara efter genomgången och godkänd kurs/kurser hos er?
62 - Med vad behöver kursen/kurserna kompletteras för att deltagarna ska uppnå anställningsbarhet?
63 - Dela gärna med dig av dina tankar kring utbildning inom friluftsliv och naturturism
64 - Jag bekräftar att jag har läst och förstått Naturturismföretagens integritetspolicy [[länk](https://naturturismforetagen.se/integritetspolicy/)].